

ТРИ ЦЕНТИ в З. А. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТИВ Закордоном.

Тел. „Свобода“: 5878 (4-0877) — 4-0237. — Тел. У. Н. Сомбу: 5878 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ДОБАЧУЮТЬ ЗАСАДНИЧІ НЕДОСТАТКІ В ОБОРОНІ КРАЇНИ

Вашингтон, 16 грудня. — Підкомісія Еберстада в комісії Гувера для реорганізації урядових установ вийшла з домаганням, щоб втримувати окремі повітряні сили для армії, а окремі для воєнної флотії, бо під одною командою вони не викажуть бажаної видатності. Підкомісія радить розвивати програму висилання бомбовальників на далеку віддалі з баз, положених на суходолі, а окремо з баз на кораблях. Підкомісія прийшла до висновку, що в майбутності може дійти до того, що не буде потрібно баз на кораблях, бо можна буде вислати літаки з суші в далекі простори. Так само може не буде треба вислати літаки керованих пілотами, бо розвиток безпілотних пружинних літаків призведе до скасування теперішніх бомбовальників.

Підкомісія Еберстада домагається теж: 1. сильнішої центральної влади в Кравей Військовій Установі; 2. поправки організації військового бюджету, бо теперішній бюджет занадто коштовний; 3. посилення наукових дослідів для оборони; 4. приспіння мобілізаційних планів; 5. організації цивільної охорони для внутрішньої безпеки. Комісія прийшла до висновку, що засоби воєнних матеріалів, призначених у магазинах, є надлишком і спричинили випадок необхідності.

Переглядаючи давніші звіти розвідної летунської служби, комісія Гувера заважала один помилковий звіт про російські воєнні плани минулої весни.

Ця помилка могла стати причиною війни, якщо б ще в час не була поправлена. Комісія прийшла до висновку, що помилку зроблено тому, що персонал розвідної служби не є належно вишколений, і не вміє як слід оцінювати провіреного положення.

ПРЕЗИДЕНТ ОКЛАДЕ ЗВІТ ПРО СТАН НАЦІ 5 СІЧНЯ

Вашингтон. — Підчас пресової конференції президент Труман виявив, що його послання „про стан нації“ буде зясоване ним особисто негайно після відкриття нового конгресу, 5 січня 1949 р. Виявилось теж, що в звіті президент обговорить тільки внутрішні справи, в першу чергу поширення громадянських прав, а закордонні справи обговорить при інших нагодах.

Коли президента запитали, чи він дальше обстоює погляд, що слідство в справі шпигів, ведене конгресовою комісією неамериканських діянь, є „червоним сеledцем“ для відвернення уваги публіки від інших справ, президент заявив, що він дальше стоїть при своїм.

МАШИНА КОПАЄ ДВІ ТОННИ ВУГІЛЯ ЗА П'ЯТ ХВИЛИН

Пітсбург, Па. — Тут пущено в рух машину, яка може викликати революцію в копальні вугілля. Підприємство Пітсбург Кол Компані поставило в шахті Матіс Майн, 15 миль на південь від Пітсбурга, машину, вироблену в фабриці Джай Мануфакчурінг Компані коштом \$50,000. Вона копає 2 тонни вугілля впродовж 30 секунд. Машина працює безупинно, розбиває скалу, вертить, висаджує вугілля і

З документів виходить, що нацисти шукали зближення з Америкою перед війною

Вашингтон, 16 грудня. — Комісія неамериканських діянь палати репрезентів оприлюднила ще кількадесять документів, забораних з департаменту стейту в рр. 1937—38 і переданих советським шпигам. З документів виходить, що

зблизитися до Америки, одначе дістав відправу від тодішнього президента Рузвельта. В грудні 1937 р. нацисти хотіли заключити доволі корисний торговельний договір про взаємну торгівлю з Америкою, одначе змагання тодішнього німецького амбасадора д-ра Ганса Дікгофа не принесли успіху, бо Рузвельт боявся викликати негодування проти себе в Америці тим більше, що зближались вибори.

Другий документ це звіт полк. Джозефа Стілвелла про положення китайської армії в війні з Японією. Стілвелл звідомляв, що тільки комуністи в Китаю знають, що мають робити. — Серед документів є записки, писані рукою Аджера Гіса про пересування військ в Китаю. Знавці оцінюють, що передача тих документів в советські руки могла допомогти їм знайти ключ до відкриття тайного — кодового — американського письма.

ТРУМАН ЗА ДАЛЬШУ ДОПОМОГУ ДЛІ ГРЕЦІ

Вашингтон. — Генрі Ф. Грейд, американський амбасадор до Греції відвідав Білий Дім, і заявив, що президент Труман зажадав від конгресу військової допомоги для Греції найменше на ще один рік. На теперішній рік конгрес призначив на цю ціль \$150,000,000, а на наступний рік треба буде підвищити ці фонди на 30-35 відсотків.

ПАТРІЯРХ АТЕНАГОРАС ПОПРОЩАВСЯ З ПРЕЗИДЕНТОМ

Вашингтон. — Грецький православний ньюйорський архієпископ Атенароас, якого недавно вибор синод патріархом з осідком в Істанбулі, відвідав Білий Дім перед відходом до сафеті нової столиці. При пращанні президент дав патріярхові збірку своїх промов в опрацьованій книжці з наголовком: „Програма Трумана“ з побажанням для патріярха і з своїм особистим підписом. Перед кореспондентами сказав патріярх, що він формально стане громадянином Туреччини, але в серці затримає громадянство американське. Атенароас перебув в Америці 18 літ. Він є уродженець Туреччини, отже повертає до свого рідного краю.

В БРАЗИЛІ З ГИ НУЛО 200 ОСІБ ВНАСЛІДОК ХМАРОЛОМУ

Ріо де Жанейро. — Довгогравали дощі, які покінчилися хмароломом в околиці на північ від Ріо, викликали великі повені. Вони прибрали небувалі в історії Бразилії розміри, бо вода залляла 1,200 квадратних миль в стейтах Мінас Хераес і Ріо де Жанейро. Матеріальні шкоди обраховують на мільйони доларів, а серед нещастя згнуло 200 людей. Крім того 1,000 осіб найшлося без даху над головою або покалічених. Найгірше потерпіли міста: Вілія Абадія і Пеба.

\$2,000,000 НА ЛІКУВАННЯ ДІТЕЙ В ЄВРОПІ

Рим, 17 грудня. — Керівники мисії створеного при О.Д.Т. зів Міжнародного Наглого Фонду для Дітей рішили на тількищо закінченій тут конференції повести енергійну акцію проти смертних випадків з венеричних недуг в п'ятьох європейських країнах. На виконавчу програму призначено 2,000,000 доларів і в найближчому році вона буде переведена в Болгарію, Мадярщину, Польщу, Югославію і Фінляндію. Відповідна перевірка буде переведена теж в Італію та Чехословацьчину.

В КИТАЮ „ВИГРАЮТЬ“ ОБІ СТОРОНИ

Нанкінг, 17 грудня. — Китайські націоналісти і комуністи вчора подали щітком протилежні повідомлення з фронту, головню щодо оточеної комуністами на північній захід від Пенгту урядової 12-ї армійської групи. В урядовому комунікати стверджено, що агадана група пробилася з оточення та нав'язала контакт з іншими військовими частинами, тоді як комуністи повідомляв, що група була остаточно зліквідована. Аеродром на південь від Пеїпінгу вчора вже був під обстрілом комуністичної артилерії.

ЧЕХИ ЗААРЕШУВАЛИ АМЕРИКАНКУ

Прага, 17 грудня. — Минулої суботи чеська політична долідія заарештувала тут американську громадянку Едіт Ролдовську і досі держить в тюрмі без зв'язку зі світом. Американська амбаслада інтервенювала в цій справі.

Ізраїльці знову почали війну в Палестині

АРАБСЬКЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ІЗРАЙЛЬСЬКИЙ НАПАД НА ЕГИПЕТСЬКИЙ ГАРНИЗОН

Каїро, 17 грудня. — Речник єгипетського уряду сьогодні повідомив, що ізраїльські сили почали вчора широко заарештувати артилерію, танків і авіації в південній провінції Негев. Наступ відбувається при участі єгипетського уряду безпосередню військю забору до свого представництва в Раді Безпеки О.Д. в представництві О.Д. в Каїро вислав каблеграму до головної квартири перерія в Гаїфі. Повідомлення вказує, що ізраїльський наступ переводиться на широкі масштаби та має дальній цілі. Ця подія може викликати нові комплікації в намаганні остаточного замиріння в тій країні.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОНГРЕС В БОЛГАРІИ ВСТАНОВЛЯТИМЕ НОВУ „ПАРТИЙНУ ЛІНІЮ“

Софія, Болгарія, 17 грудня. — Завтра тут має початися конгрес болгарської комуністичної партії, що встановлює нову „партийну лінію“ не тільки для Болгарії, але й для інших „народних демократій“, за винятком збунтованої Югославії. Вже від вчора в місті роїться від комуністичних делегатів зі столиць поодиноких європейських країн. У зв'язку з цим поширюється поголоска, що це буде не тільки з'їзд болгарських комуністів, але рівночасно і Комінформу.

ДАЛЬША БОЛЬШЕВИЗІЯ ПОЛЬЩІ

Варшава, 17 грудня. — Комуністичний президент Польщі, Болеслав Берут, заявив вчора на конгресі, на якому переведено злиття соціалістів з комуністами, що в Польщі продовжуватиметься колективізація сільського господарства на советський лад.

ЗАСУДИЛИ ПОЗАОЧНО НА СМЕРТЬ МІНІСТРА УРЯДУ З ВІШІ

Париж, 17 грудня. — Французький суд видав позаочний вирок смерті на Е. Брідо, міністра війни при уряді у Віші. Його засуджено за співпрацю з німцями. Ген. Брідо рік тому втік з військового госпіталю і тепер мав би знаходитися в Евнанії.

ФРАНЦУЗИ ВИСАДИЛИ В ПОВІТРЯ ВЕЖУ СОВЕТСЬКОЇ РАДІОВИСИЛЬНІ В БЕРЛІНІ

Берлін, 17 грудня. Французьке військово управління в Берліні висадило вчора в повітря дві вежі місцевої радіовисильні, що є під советською контролею та була одним з найпотужніших і найдальше висунених на захід центром советської пропаганди. Вежі зруйнували французькі інженери з доручення французького команданта міста, подаючи за причину, що вони були перешкодою для руху авіації з недалекого аеродрому Тегель у французькій зоні. Інтересно, що французька акція в цій справі була повною і великою несподіванкою не тільки для советів, але й американців та британців. Во хоча французів ще 20-го листопада повідомили усіх про їх намір, проте ніхто не сподівався, що вони справді це так нечайно виконають. Советська радіовисильня почала продовжувати свою програму аж в 10 год. зверху через інші трансмітори, а французька акція викликала бурю комуністичних і советських протестів. Советський командант Берліна, ген. Котиков сказав „категоричний протест проти безправної акції французької адміністрації“ — як повідомило советське інформаційне бюро. При цій нагоді пригадується факт, як в Європі не додержав свого заповітання французькому командантові в справі принагідного арешту німецької поліції і тоді французький командант заперив советського, що він ще матиме нагоду переконатися, як французькі додержують слова. Між іншим, саме студію цієї контрольованої Советами радіовисильні знаходиться в британській зоні. Західні спеціалісти дивуються, чому Советам було потрібно майже 11 годин на відновлення радіопередач, тоді як при наявності матеріалів, яким тут Совети розпоряджаються, радіовисильню можна було пустити в рух протягом пів години.

РОЗБИЖНОСТІ ДУМОК ЗА ХІДНИХ ГУБЕРНАТОРІВ НІМЕЦЬЧИНИ

Франкфурт над Майном, 17 грудня. Американський, британський і французький військові губернатори Німецьчини відбули вчора майже шостигодинну конференцію в справі окупаційного статуту Німецьчини у зв'язку зі заповідженням встановленням західнонімецької держави. Під час наради виявилися такі великі розбіжності думок, що губернатори рішили знову передати цілу справу під розгляд своїх урядів. Наради з представниками німецької Конституційної Асамблеї, що пригтовляють проект конституції, тривали опісля тільки десять хвилин. Німці вручили західним губернаторам копії проекту конституції.

ЧИСТКА ПОЧЕСНИХ ГРОМАДЯН БЕРЛІНА

Берлін, 17 грудня. Місцева німецька міська Рада рішила вчора викреслити з листи почесних громадян міста Гітлера, Герінга, Гебельса та інших нацистів, загрожуючи таким самим і комуністам. Бувшого президента фон Гінденбурга залишили на листі.

ФРАНЦІЯ ПІДЕРЖУЄ АВСТРІЮ В СПРАВІ МИРОВОГО ДОГОВОРУ

Відень, 17 грудня. Французький уряд поінформував вчора австрійське міністерство закордонних справ, що він прихильно ставиться до австрійської пропозиції щодо продовження великордежавних нарад в справі мирового договору з Австрією. Франція рівночасно повідомила, що вона в цій справі порозумілася з Америкою і Британією, які теж ставляться прихильно до австрійського прохання. Москва ще досі невідповіла.

ДЕРЖАВНИЙ УРЯДНИК І РОБІТНИК В ІТАЛІИ ЗАПОВІЛИ СТРАЙК

Рим, 17 грудня. Італійська Генеральна Конфедерація Праці заповіла на найближчий понеділок генеральний 24-годинний страйк околу 1,100,000 державних урядників і робітників, на знак протесту проти частинного відновлення урядової зарплатної плати. Внаслідок страйку припиняться на цей час теж залізничний транспорт і тільки телефон і телеграф продовжуватимуть свою роботу.

ЗУСТРІЧ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ІТАЛІИ І ФРАНЦІИ

Рим, 17 грудня. В найближчий понеділок Італійський міністер закордонних справ, граф Карло Сфорца, зустріне в Кайнес з французьким міністром Шуманом для обговорення важливих політичних і господарських проблем, в яких заінтересовані спільно обі країни. З поінформованих джерел заявляють, що на порядку нарад, крім митного франко-італійського союзу, й п'яну Маршала, є головню справа Північно-Атлантійського оборонного союзу, до якого бажала б приступити теж Італія.

ТИТО ПРО „НАЙГАНЕВНІШУ СПРАВУ В ІСТОРІИ РОБІТНИЧОЇ КЛАСИ“

Вілгород, Югославія, 17 грудня. Югославський комуністичний диктатор Тіто вчора знову забрав слово на тему його сварки зі зорганізованими в Комінформі іншими советськими сателітами. Він заявив, що виступ Комінформу проти комуністичної Югославії треба вважати за „найтемнішу і найбільш ганебну справу в історії робітничої класи“. Тіто промовляв на з'їзді молоді.

СОЦІАЛІСТ ПРЕЗИДЕНТОМ ШВАЙЦАРІИ

Берн, Швайцарія, 17 грудня. Швайцарська федеральна Асамблея вибрала вчора більшістю 192 голосів на всіх 217 президентом швейцарської федерації Ернста Носса, соціаліста. Це перший раз в історії цієї країни президентом буде соціаліст. Носс досі був міністром фінансів.

СВОВОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREDPLATA:		SUBSCRIPTION RATES:	
Ha рік	\$7.00	One year	\$7.00
Ha пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
Ha три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
Ha рік	\$10.00	One year	\$10.00
Ha пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
Ha три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (The Ukrainian Weekly, English language supplement):	
Ha рік	\$2.50	One year	\$2.50
Ha пів року	\$1.50	Six months	\$1.50

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BYant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "СВОВОДА", Р. О. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДНА РОСІЙСЬКА „АКЦІЯ“

Не так давно була поміщена в „Свободі“ стаття, в якій вияснено докладно, що уявляє собою російська „підпольна акція“, репрезентована К. Болдиревом, широко розрекламована свого часу журналом „Look“. Не зважаючи на велику рекламу і „зв'язки“ з високими військовими колами, які нібито мали поставитись до цієї акції російських „демократичних“ кол дуже серйозно, про неї ніяк не чути. Ще тільки мимоходом згадує за неї Дейвід Дж. Далін, відомий журналіст та автор знаменитих книжок про Росію, що тепер перебуває в Європі й приглядається ближче новим російським емігрантам, чи взагалі скитальцям, що жили під советською владою. Далін каже, що оповідання Болдирева про „підпольний рух“ його партії в Росії та його зв'язки з населенням Росії такі фантастичні, що він дивується, чому Болдирев не розголосив, що хтось з його „підпольного руху“ відкрив Америку...

Таке є з цим російським рухом, який пробує розрекламувати себе в Америці як „демократичний“ і „відповідальний“, що доконав і далі доконав великих революційних чинів. Його вже просліджено й пізнано, що він не є демократичним, ні не є за парламентаризм і вибори, а є на ділі „вождівський“.

Напруження між Росією та демократичними потугами вважається, як виглядає, доброю нагодою до „акції“ теж й з боку іншого роду росія, що тісно зв'язані з старою реакцією царських часів. Саме про таку акцію пише Далін у своєму дописі з Франкфурту до нюйоркського „New Leader“. Як каже, Болдирев не рекламував своєї акції без цілі, бо ж знав, чого то він не доконав би в Совєтах, як своїми прихильниками в Росії, яких так дістав яких сто мільйонів доларів на цю „акцію“. Царський генерал П. Глазенап, що живе на скитальщині в Європі, як виходило б з писання Даліна, мабуть щасливіший від Болдирева бо вже гроші дістав і то грубу суму. Мають це бути якісь тайні фонди, які мав вивести з Росії ще генерал Врангел, а які націстська влада мала передати до диспозиції ген. Власова. Тепер якимсь чудом ці фонди мали опинитись в руках російських скитальців-монархістів. Далін твердить, що їх передали американці й то передали з розумом, а не через помилку, та ще при посередництві німців. Це однак не відноситься до головного команданта, генерала Клея, з яким Далін мав на цю тему ширшу розмову.

Немає сумніву, що й ця справа набере розголосу, бо тут йдеться про підпірняння кимсь крайню реакційного російського руху, який був зневажений, коли дізнав на теренах давньої Росії ще за часів Врангеля і Денікіна. Зокрема добре пам'ятають цих „визвольників“ українські селяни та „петлюрівці“, за якими спеціально шукали отсі прихильники старого режиму, що ще дали мріють про царя та „єдину, недільну Росію“, до якої хотіли б вертати як помічники, генерали і т. п.

Згадуємо за ці російські „акції“ тому, що вони вказують, що десь щось діється „довкола Росії“ в тій надії, що советська влада така довго не вдержиться і Советський Союз так розпадеться. На цьому, як бачимо, починають жирувати різні російські „активісти“ старої й нової породи.

Шляхом кооперації а не боротьби

Певно прийде до скасування робітничого закону Тефта-Гартлія. До цього заключення прийшли не тільки робітничі організації, але теж і уряд та організації підприємців. Іде тільки про те, чи буде повнововедений в життя Акт Вагнера, а як буде, то чи без ніяких змін, чи може з змінами. Самі представники робітничих організацій, як Американської Федерації Праці, так і Конгресу Індустріальних Організацій, є ці думки, що закон Вагнера вже не вистачальний під теперішню пору та що треба в ньому поробити зміни і перебрати деякі постанови закону Тефта-Гартлія, які показали в практиці дуже корисними. Кожний, наприклад, пам'ятає недавню бундючність провідника майнерської юнії Джана Л. Луїса з його самовільними страйками, які вдалося припинити аж тоді, коли президент ухвалив постанову закону Тефта-Гартлія, покликаючи на загальне добро та національну необхідність. Президент Труман у своїм посланні до конгресу з 6. січня 1947 про стан нації відверто заговорив про потребу заборони другорядних страйків, тобто страйків для симпатії з страйками в інших родах промислу. Подібної заборони домагався президент при страйках для конкуренції між самими юніями, які звичайно називають „юрисдикційними страйками“. Провідники АФП і КЮ уже признають, наприклад, потребу заборони страйків у таких випадках, в яких іде про здоров'я населення.

Усе це вказує, що робітничі провідники зрозуміли, що не можна посувати страйкового руху до неможливих границь і десь треба стати: з своїх домагань, рахуючись з добром усього населення і країни. Коли перед виборами йшла завзята опозиція проти закону Тефта-Гартлія, то це була радше психологічна потреба ніж економічна, або суспільно-робітнича. При виборах в 1946 р. ввійшли до конгресу люди, які гостро атакували юнійних провідників. Їхне негодування виявилось в такій постанові закону Тефта-Гартлія, що тільки урядові робітничі юнії мали щороку висилати до Краєвої Ради Робітничих Відносин присяги, що вони не є комуністами, а підприємці були від цього звільнені. Виглядало, що робітництво стоїть під замітом прихильності до комунізму, а підприємці правдиві патріоти, яким нічого не можна закинути. Закон зніс постанову про „замкнені заводи“, заборонив масові пікетування й інші по-

добні впливи масового негодування робітництва. Автор й прихильники закону Тефта-Гартлія перехвалювалися, що це тільки початок обмежень і що в наступних конгресі прийде до дальших, гострих постанов. Тому, що в ухваленні ні обмежень для діяльності юній вели перед републиканські конгресмени, вони теоретично зробили себе заступниками бізнесменів і промисловців та шукали для себе в них підтримки. У практиці Краєве Товариство Виробників почало вважати себе заступником всіх бізнесменів, безогляду на те, чи це великі підприємці чи дрібні виробники або купці і в уяві бачили вже наперед великі зиски при допомозі будучих законів для обмеження юнійного руху, а з тим і юнійних домагань.

Негайно після виборів ролю провідників цього робітництва зайняли деякі провідники юній і почали укладати свої плани для відплати підприємцям. Юнійні провідники твердили, що то вони перемогли у виборі президента Трумана й його Демократичної партії. Вони теж плянували для себе високі позиції в федеральній уряді.

Та як скликано річні конвенції Американської Федерації Праці й Конгресу Індустріальних Організацій в листопаді на них явилися високі федеральні урядовці й заступники президента Трумана, які вказали, що головна небезпека для добробуту країни йде від міжнародного комунізму й що наперед треба забезпечити націю перед зовнішніми ворогами. Впері з тим пішли закликати до зорганізованого робітництва, щоб вони не думали про якусь „літету“ на підприємцях, але щоб справу робітничого добробуту розглядали з точки загального добробуту країни.

Під теперішню пору прийшло до рівноваги умів як по боці підприємців, так і по боці провідників юнійного руху. Появляються голоси, що між роботодавцями та робітниками повинно прийти до порозуміння на підставі рівності сил, однакової відповідальності і ужиточності. Під таким гаслом має зібратися конференція підприємців з представниками робітництва ще перед зголошенням в конгресі проєкту за відкликання закону Тефта-Гартлія. Подібну конференцію скликав був президент Труман в листопаді 1945 р., однак вона не сповнила надій однієї сторони.

Два роки майже безупинних спорів між зорганізованим робітництвом і підприємцями зробили своє. Час виказав, що різні домаганя і проєкти повинні бути випробовані досвідом, заки можна сказати, чи якийсь план є доцільний, чи може має якісь недомаганя. Тепер прийшла пора на зрілу кооперацію продукційних та робітничих творчих сил американської нації і як дається вступило тепер зорганізоване робітництво.

Як відомо, вся большевицька пропаганда беззастановно вбиває в голову і своєму, пригномошеному режимом, населенню і намагається протиснути й до свідомості мільйонів поза залізною завісою, що все нещастя в світі — від „зогнилого капіталізму“, а робітничя класа в капіталістичних країнах нещадно експлуатована, одбєрта й навігродна, взагалі „бідний робочий люд“.

Та коли прийшов червоноармієць із такою свідомістю, вбитою йому в голову багаторічною комуністичною пропагандою, до німецького робітничого центру, він, зрештою, не міг знайти серед мас населення Дрездену ані одного

Микола Чубатий.

Українська політична еміграція 18-го століття

Остання війна викинула з України біля чверть мільйона людей, які покинули рідний край не шукаючи заробітку чи кращих життєвих відносин по-за межами України, але іза політичних причин, не погоджуючись з тим режимом, який тепер запанував над Україною. І це саме різні найновішу українську політичну еміграцію від давньої української еміграції до Америки чи Канади, яка була зарібковою. Давніше тільки небагато людей приїздило за море іза політичних відносин в Україні; таких були десятки, а може сотки, а тепер їхне число йде а сотні тисяч. Це вже суто політична еміграція, відома в історії народів, зокрема 19-го століття.

В минулім столітті багато розголосу набрала польська політична еміграція, що двома філіями по улаку Листопадового Повстання (1830-31) та січневого (1863-64) тисячами покинула Польщу. Побіч польської політичної еміграції в тім самім столітті була відома італійська еміграція, що так само покидала рідний край в боротьбі за його визволення. По здавленню малярського повстання 1848 року розбрилося по світі з політичних причин також багато малярів.

По опануванні Росії большевиками виїхала за межі Росії мільйонна еміграція росія та менше численна від неї українська еміграція.

Однак першою правдивою еміграцією в новочасній Європі була мабуть така українська еміграція з-перед 240 літ, себто по невдатім повстанню Мазепи, що закінчилося катастрофою української армії та її шведського союзника під Полтавою (1709). Тоді перший раз в історії новочасної Європи рушили поза межі рідного краю біля 20 тисяч українців, що не погоджувалися з пануванням Росії над Україною.

Правда, масові еміграції в наслідок переслідувань були вельми скорше. Це були еміграції ірландських католиків, скотських прєзбїтерян, французьких гугенотів та язенів за море до Америки. Однак ці зробили своє. Час виказав, що різні домаганя і проєкти повинні бути випробовані досвідом, заки можна сказати, чи якийсь план є доцільний, чи може має якісь недомаганя. Тепер прийшла пора на зрілу кооперацію продукційних та робітничих творчих сил американської нації і як дається вступило тепер зорганізоване робітництво.

Українська політична еміграція тих часів мала свого начальника держави — гетьмана Пилипа Орлика, обраного гетьманом по смерті Івана Мазепи на Військовій Раді в Бендерах. Мала вона свою армію і договори України зі сусідами, будучи одним із поважних членів протиросійської ліги. Українські емігранти 18-го століття були такі певні скорого повороту в Україну, що почали думати над справою дотеперішнього устрою України, укладаючи в Бендерах першу Конституцію Української Козацької Держави, що стала водночас першою конституцією на континенті Європи. (1710).

Бендерська Конституція передбачувала відповідальність гетьманського уряду перед Державною Радою, зложеною з представників полків. Конституція зберігала свободу у-

країнського народу та одиниці. Україна в планах Мазепинців мала бути українською державою майже в етнографічних границях. Крім Лівобережної України та Слобожанщини, що мали бути відібрані від Росії, до України мала прийти також Правобережна Україна, що мала бути в добрий спосіб або силою відібрана від Польщі та влучена в межі самостійної України.

Перший рік перебування української політичної еміграції на чужині був властиво продовженням війни з Росією, в яку ввійшла Туреччина. Росія була навіть над Прутом побита і адаловся, що тільки ще один крок, а Мазепинці осадять свою ціль, себто звільнення України з-під Росії та сповнення політичного тестаменту гетьмана Мазепи. Тільки перекрусть турецького прем'єра (вєзира) врятувало царя Петра I. та його московське панування над Україною.

Замірненя Туреччини з Росією було першим великим розчаруванням українських скитальців 18-го століття. По нім треба було вести бездомне життя, оточене з усіх сторін російськими шпигами, що частували за кожним визначним Мазепинцем, щоб його пірвати та вивести „на родину“. Дехто зневірив в доцільність політичної еміграції поверну сам „на родину“, щоб української батьківщини ніколи вже не побачити, мимомарши амнеції. Декого російські шпиги пірвали насильно. Показується, що Росія Петра I. та Росія Сталіна була в своїх головних чертах одною і тою самою.

В тих важких відносинах Мазепинці продовжали важку дипломатичну боротьбу, старочис збудувати для справи України прихильність далеких держав західної Європи — Англії, Франції, а навіть габсбургського царя, що тоді постійно стояв по боці Росії. Численні миморядні що їх мазепинці засилали до всіх дворів Європи, свідчать не тільки про їх гарячий патріотизм, але також про їх знамениту орієнтацію в імперіалістичних плявах петрівської та полетрівської Росії.

Коли нині, по двіста роках дозрівання української нації, кому здається, що ми вже вміємо боронити права українського народу на його самостійність та що часи, про які пляшемо, були часами національного примитивізму, то цей грубо помиляється. Заглянувши до дипломатичних нот та меморіалів, що їх звичайно укладали учні Мазепи та складали дід рук урядів Європи, заінтересованих в ослабленню Росії, ми переконуємося про їх освіту, основне знання справ України та східної Європи, як теж про їх гарячий патріотизм.

Українська політична еміграція тих часів мала свого начальника держави — гетьмана Пилипа Орлика, обраного гетьманом по смерті Івана Мазепи на Військовій Раді в Бендерах. Мала вона свою армію і договори України зі сусідами, будучи одним із поважних членів протиросійської ліги. Українські емігранти 18-го століття були такі певні скорого повороту в Україну, що почали думати над справою дотеперішнього устрою України, укладаючи в Бендерах першу Конституцію Української Козацької Держави, що стала водночас першою конституцією на континенті Європи. (1710).

Бендерська Конституція передбачувала відповідальність гетьманського уряду перед Державною Радою, зложеною з представників полків. Конституція зберігала свободу у-

(Докінчення на стор. 3-тій)

ОЛЕКСИЯ АНДРИЄНКО. Всі права застережені.

ДРЕЗДЕН „СОВЕТСЬКИЙ“

(Будні советської окупації)

Під той лиховісний наказ — „добивай у барлозі“ — потрапив і славетний історичний пам'ятник Саксонії — замок Пльніц-шлюс. Міститься він на острові серед озера, оточений навколо тихою водою, на всіх чотирьох своїх кутах має надбудови — ніби вартові будки-вежі. В замку містився заповідник розплідник диких свиней, качок, лебедів та іншої всякої дичі. В середині замок був пишно обставлений. Всі стіни й меблі оббито дорогою шкірою. Тут стояла історична карета, в якій один із королів Альбертинського роду їздив колись до Варшави. Вісім кімнат замку містили величезну, світової слави бібліотеку з великою кількістю вартісних томів книжок та всяких цінних рукописів. Там же в замку був і розкішно обставлений костел, де молились королі з своїми родинами та придворцями. В наслідок недовгочасного господарювання советського війська, шкіру в замку геть чисто з усіх стін найварварським способом поздирано. Воляки мінали шкіру на горішку, відсилали лакунками на „родину“. Свиней усіх перестріляли на закуски, історичну ваги і високої мистецької вартости портрети, картини, килими — просто понизили, поплондурвали, варючи в кімнатах замку їжу. Пам'ятну історичну королівську карету спустили, в супроводі бравур-

ного реготу та дубових, азійських дотепів, догори колаєми в ріку. По одобртх стінах замку позалишали бойові написи:

— „Громі капіталістов!“

— „Бей врага без милосердя!“

— „Здесь бил русский Иван, 5.IV.1945 года“ і т. д. і т. п.

А далі — ряснота неудобовимовлюваних, нещезурних, клозентного характеру, брудних написів — із багатого вантажу розбещеного червоного дикунки і тварини.

На курорті Вагсен-гірш був високої марки нічний ресторан — танці під фонтаном — Роберта Бартша. Мав чудово обставлені залі, до яких дозвлялося входити тільки вишукано одягненими, зокрема — чоловіки завжди мусили бути лише в чорних фраках.

Потрапив під чинність сляветного сталінського наказу і цей притулок відпочинку. З того ресторану совети зроби-

ли... гаражі для своїх — навіть не легкових, а просто вантажних — машин. Власників ресторану з жіркою дозволено було тимчасово залишитись мешкати в одній маленькій кімнатці при ресторані.

Як відомо, вся большевицька пропаганда беззастановно вбиває в голову і своєму, пригномошеному режимом, населенню і намагається протиснути й до свідомості мільйонів поза залізною завісою, що все нещастя в світі — від „зогнилого капіталізму“, а робітничя класа в капіталістичних країнах нещадно експлуатована, одбєрта й навігродна, взагалі „бідний робочий люд“.

Та коли прийшов червоноармієць із такою свідомістю, вбитою йому в голову багаторічною комуністичною пропагандою, до німецького робітничого центру, він, зрештою, не міг знайти серед мас населення Дрездену ані одного

„бідного“ за його уявою робітника. Зустрічаючи вишукано одягненого, добре вгодованого, поважного з вигляду, звичайного німецького пролетара, такий червоний воєк питає:

— Ви хто?

— Робітник. Кондуктор залізниці (наприклад).

— Брось, батя, заливай — капиталист ты первого ранга... Не міг, сердешний, знайти серед дрезденського населення нідекого подібного, що бодай здалека нагадувало б йому звичайну постать робітника советського.

На грабїжї й насильства ніхто з владущої советської сили не звертає найменшої уваги. З часом, правда, приїхали й до Дрездену так звані большевицькі „бюстители порядка“, або, як їх саркастично звали червоноарміїці — „герої Куябшєва“) або ще —

„6-й Украинский фронт“. До цього звичайному червоноарміїцеві зустріти десь у військовий уніформі енкаведиста, як він глумливо питає такого зустрінутого (звичайно, за умови, що він не ризикує негайно потрапити в пазурі військового НКВД, отже, більше — наодинці):

— Ти що, братішка, з 6-го Украинского фронту?

Складалися частини цих „бюстителей порядка“ переважно з НКВД, поліції та всякої іншої людської наволочі. Керівники цих загонів хотіли були навести якийсь лад, утихомирити грабїжницьку стихію, вони провадили окремі арешти окремих грабїжників, але з того нічого не вийшло. Все нестримно котилось до свого логічного кінця, психологічно підпорядковане нево-

муністична советська влада, на чолі з урядом і самим „доргим і любимим“ заадагелідь наківав з Москви йтаним, перебравшись до міста Куябшєва. Зайшов й те улічне прїзвище — „герої Куябшєва“.

значному змїстові наказу самого Сталіна — „добивай ворога в його власному барлозі“.

Не помогли й звертання німецьких комуністичних організацій до керівників окремих військових червоноарміїських частин із благаннями припинити дикий розгул переможної воєнщини, зручання її над беззахисним населенням. У таких випадках делегати якогось німецького комуністичного осередку ставилось запитання:

— Ти хто, комуніст?

— Так, я комуніст, ось документи, ось мій партквиток...

— Брось, батя, а равьше где ты был?

І на тому все й кінчалось. Пішки й Гротеволи, відсиджуючись у Москві під прикриттям „Товариства культур'яз'язу СССР з Німеччиною“, анічогінісько не робили, щоб бодий якийсь зарадити тому стихійному лихові.

Дальше буде...

* Як відомо, під загрозом німецької навали на Москву, всі го-

Бандурист Іван Яковлевич Кутянський

Дня 3 січня 1941 р. помер у Києві артист бандурист Іван Яковлевич Кутянський, про якого годилось би згадати добрим словом.

Родився 21 серпня 1883 р. у бідній селянській хаті в селі Цвіківцях, Довжеського району Кам'янської губернії. Спершу працював як батрак, а потім поїхав на службу до губернатора. Переїхавши до Києва поїхав у кола революційно-націоналістичної молоді. Тут поширив свою освіту, тут і поїхав йому в руки „Кобзар” Т. Шевченка, що відіграв рідну роль у формуванні його національної свідомості. Згодом, маючи гарний ліричний баритон, вступив до театру Миколи Садовського.

Палко й вірно любив І. Я. Кутянський українську сцену і своє рідне село, яке ніяк не міг забути і куди бажав цілим серцем понести театральну культуру. Він виступав теж в театрах Саксаганського та Колісниченка, в цьому останньому разом зі своєю дружиною, Тетяною Кузмініною, талановитою акторкою.

Перша світова війна закинула його аж до Владивостоку, де налашдав зв'язок з українською громадою і де створив Драматичний Кружок. Як вибухла революція зараз вернув на Україну, до свого рідного села.

В 1919 році був знов у трупі М. Садовського в Кам'янці Подільській, вже як добрий артист і співак. Тоді були в Садовського такі значимі артистичні сили, як Поляків, Литвиненко-Вольгемут, Борисоглібська та багато інших. Коли М. Садовський збирався їхати до Львова, І. Я. Кутянський вернув знов на село. Тут переконував селян, щоб не вивозити поміщицького будинку, а перемістити його на театр, школу та бібліотеку. Селяни послушались розумної ради, але робота йшла вже тяжко, бо завчасу червоної терор, якого жертвою падали всі люди найкращі сини України, що загинули мученичою смертю. Були це часи штурмового голюду, коли вмирали цілі села, коли треба було весь час ходити біля хворих і рятувати людське життя. Десять років побуту І. Я. Кутянського на селі відзначились високим культурним підйомом села, особливою молоді. Не диво, що називали його „нашим батьком” та відпроваджували цілим селом, коли його покидав і виїжджав в Київ, щоб побутувати в центрі переслідувань, яких завчасу зазнавали від влади щораз частіше.

В Києві поступив І. Я. Кутянський в Державну Капелю Бандуристів. Там дружив він з бандуристом Кочугурою, композитором Коросташем та Цибульським. Всі вони впади жертвами большевицько-сталінського терору. Страшно впаднувши на Кутянського жахливі роки 1931-33, коли то Сталіном спричинений голод забрав мільйони жертв в Україні, коли то варили з голоду померлих дітей, щоб годувати тих, що ще не встигли померти. І. Я. Кутянський врятував себе і родину від голоду, бо ще мав золоті перстені і зо-

лотий хрестик доньки. Треба було це віддати за харчі.

В 1934 р., коли Україна де-що відітхнула по страшній голодовій трагедії, І. Я. Кутянський зорганізував маленьку Капелю Бандуристів (квартет), з якою їздив по українських селах. До програми належала теж „Донювідь”, а це „Про походження Кобзарів-Бандури на Україні”. Ця доповідь давала змогу розповідати про славне минуле українського народу та його боротьбу з гнобителями і ту роль, яку відігравали кобзарі-пропагандисти, що організували повстання і т. п. Цю доповідь, на яку енкаведисти звернули згодом пильну увагу, рятівано тим, що при кінці виголошувало: „А ось тепер, під сталінським сонцем, ми всі вільні”. Воно тоді так було, що чим сильніше хто кричав про ту свободу, то на тим більше брехню це виглядало й звичайно в таких випадках чуття було, як тут то там хтось хихикає. Так їздив І. Я. Кутянський сім років з цею Капелю, підтримуючи, як справжній носій культурної розваги: мораль українського села. Енкаведисти раз-у-раз провірявали склад цієї Капелі, як і програму. Заборонили, наприклад,

ЩО ПИШУТЬ?

ПОЧИНАЮТЬ РОЗУМІТИ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬНИКІВ.

(З листу від земляка з табору в Німеччині до родини в стейті Нью Йорк).

...Коли ми виїхали з рідної землі до західних країн, знайшлися в Америці такі українці, що обкидали нас брудними лайками за те, що ми втікали з України. Вони не хотіли розуміти нашої трагедії, що ми втікали тільки перед наїзником, який зав'язав винищити наш народ і ми рятували тільки своє життя. Так само західні союзники в Європі поводилися з нами, як зі зрадниками і масово вислали нас під Совети. Це була причина, чому сотки людей поповняли самогубство, щоб тільки не попасти в ярмо ворога.

Тепер ці часи вже минули. Західний світ починає розуміти наше положення. Вже всі розуміють, що це таке большевизм і що це таке бажання втечи з большевицького пекла. Навіть з Америки вже менше докорів на нашу адресу.

Минає 5 років, як я покинув рідну хату і від тоді не маю жадної вістки про родину. Не знаю, що з ними діється, чи вони живуть, чи погинули. Крім того самота дається добре відчувати. Інші люди мають когось з родини при собі на скитальщині, деякі мають родину в Америці, а я самий, як палець. Тим то Ваші листи для мене це велика радість. Головно, коли прийдуть свята, коли інші позасідять з родиною до Св. Вечері, то мені серце пукає з жалю, що я самий. Така тут це теж трагедія не одного скитальника.

співати такі пісні: „Ой горе тій чайці, чаєчці небозі”, „Ой у полі жито копитами збито”, „Ой Морозе Морозеньку”, „Дума про козака Гоголю”. Взагалі забороняли усе, що носило український національний характер і могло наводити „крамольні думки”. В 1939 році арештували енкаведисти бандуриста Цибульського, бо відмовився співати Пісню про Сталіна. Просидів 8 місяців у тюрмі. Викликаний на допит І. Я. Кутянський заявив, що Цибульський має поганий слух і йому вже тяжко вивчити нову пісню. Щойно тоді впустили Цибульського на волю. Сам І. Я. Кутянський дуже стеріг себе, щоб його на чім не зловили. Казав, що наїле завдання нести в село українську культуру, українську пісню, це Евангеліє, що розбудить приспані душі, а село вже зачало засмічуватись советчиною. Бандити, казав І. Я. Кутянський не вивчатимуть на Україні. Ще по новому зазвонить Бандура про нових героїв України, що принесуть їй волю. Такими словами промовляв І. Я. Кутянський до своїх найближчих. В 1940 році прибув він до Києва і захорів на григу. Його примусово госпіталізували як „тифозника” і там у шпиталі він помер 3 січня 1941. Поховали його на Лукіянівському кладбищі. Два місяці по його смерті арештували Цибульського та Коросташа та по якійсь часі розстріляли.

ЗА ПОЛІПШЕННЯ В ХЛІБОРОБСТВІ.—Герві С. Файрстон мол. (зправа), президент відомої фабрики автомобілів опон в Акрон, Огайо, передає через французького консула подарунок на нагороду, яку дістав від французького уряду за різні поліпшення в хліборобській продукції, що тепер прийнялись у цілому світі. Нагорода: Хрест Лицаря Помесного Леґіону.

Федеральні суди на сторожі громадянських справ

Хоч 80-тий конгрес не перевів ні одного з законів на охорону громадянських прав, предложених президентом Труманом, проте минулий рік позначився деякими успіхами в справі охорони прав так званих меншин в цій країні. Ці успіхи — головню через федеральні суди — відзначено в недавно виданій річнику Юніі Американських Громадянських Свобід. Як вказано в тім річнику, федеральні суди мають власну програму в тій ділянці. Основа цієї програми — конституційні гарантії традиційних американських свобод та існуючі закони про громадянські права, які програма президента Трумана спирається поширити й зміцнити.

Одно з найбільш важких судових рішень торкалося справи, в якій зачеплено права американців жити там де їм хоче. Найвищий Суд розглядав справу легальності обмежуючих договорів у випадках приватної власності. Такі договори накладають обмеження, зогляду на расу чи віру, чи колор шкіри, на осіб, які наймають або купують помешкання чи доми. Такі обмеження часто можна здибати в контрактних точках, складених домовласниками. Подібні обмеження направлені головню проти нігрів, але в останніх часах аживаються вони також і проти інших груп — проти жидів, іудей з Південної Америки, хінців, індіанців, японців, греків, вірменів, асирійців, філіппінців, корейців, арабів, етіопців, мексиканців, гавайців, порториканців і взагалі проти всіх, хто не належить до „жавказької” раси. Ці обмеження друкуються в контрактах звичайно дрібним друком на самім кінці і їх можна легко не завважити.

Рішенням 6 проти 0 (трьох з дев'яти суддів Найвищого Суду стрималися від голосування) Найвищий Суд заявив, що дотримування обмежених договорів не може бути примусовим. Цим рішенням спинено дальші судові процеси про виселення нігрів, жидів, американських японців, які незнаючи зайняли помешкання, що підпадає під такі обмежуючі договори. Рішення Найвищого Суду, звичайно, не обмежує права приватної особи відмовитись свого дому чи помешкання ніграм, жидам, чи американським японцям. Воно тільки вказує, що така відмова є запереченням духу американської Конституції. Розгляньмо кілька випадків. Наприклад, в стейті Меріленд, минулого року, деякі сусіди вимагали від одної християнки, аби вона

вигнала зі свого дому свого чоловіка жиди і трое маленьких дітей. В Огайо суд наказав одному нігерському священникові покинути свою паррафію тому, що то була „обмежена” ділянка. Американці, які визнають демократію не тільки теоретично, але і на практиці, тішаться з рішення Найвищого Суду про те, що дотримування таких обмежуючих договорів не є примусовим. Судові рішення підтримали демократичну практику і в інших випадках, коли американським громадянам відмовлено права голосу з огляду на їх расове походження. Наприклад, був випадок коли Найвищий Суд відмовився переглянути рішення нижчого суду про те, що нігрі мають право голосувати в „правоборах блих” демократичної партії в Савт Каролайні. Здається на цьому скінчилися спроби південних демократів обійти рішення нижчого суду в справі участі нігрів в „праймері”. Іншими судовими рішеннями поширено право голосу також на нащадків перших американців — на індіанців — в південно-західних стейтах — в Нью Мексико та в Аризоні, останні два стейти де індіанці не могли голосувати. Останні президентські вибори були першими, в яких всі індіанці мали право брати участь.

Загальна Рада.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРЕДЖПОРТ, КОНН.

3 ювілею на сироти.

Добрі діти громадян Василя і Марії Велиток приготували гостину з нагоди 40-літнього ювілею подружжя родичів. Прибув і о. Борса з Нью Гейвена, що причинився дуже багато до поваги і веселости. Ювілятів привитано віршом і хлібом і сіллю, як вийшли на салию, а о. Борса поблагословив та висловив побажання. По вечері односельчани і куми не могли наговоритись, а це не маловажна справа, бо громада розбита і люди не сходяться. З цієї нагоди зібрано \$41.05 на сироти і вислано до Комітету в Філадельфії. Збірку перевели А. Глива і А. Чернявська.

Жертували: Василь і Марія Велиток \$5; по \$2: І. Мандрона, М. Савіцька; по \$1: А. Глива, А. Бих Шемберкова, А. Чернявська, А. Гошовська, А. Пашкевич, А. Бойко, А. Кучма, Е. Кучма, М. Галькевич, М. Мандрона, М. Даценко, С. Ман-

Українська політична еміграція 18-го століття

(Докінчення зі стор. 2-го)

Візьмим до рук такий знаменитий документ авторства самого гетьмана на вигнанні під заголовком: „Видів Прав України”, або його майстерські інструкції для французького посла в Царгороді, переслани своїм сином Григором 1729, як він, французський посол, мав переконувати турецький уряд про його животний інтерес в створенню самостійної України, то наберемо великої пошани для українських патріотів з-перед більше як двіста літ, що добре боролися прав України, може й краще як теперішні покоління.

Гетьман Дидил Орлик використовує міжнародну конференцію в Суасоні, щоб там видвинути українську справу та нею виконувати пресью в Росію і приневодити її йти на компроміси.

Конфлікт поміж Росією та Туреччиною у зв'язку з вибором нового короля в Польщі (1733) пустив в рух усі творчі сили Мазепинців, не зможевши понад двадцять роками вигнання, щоб новий конфлікт зробити заціною точкою для

ОСТАННІЯ НАГОДА НАБУТИ КАЛЕНДАР У.Н.СОЮЗУ НА 1949 РІК

Минулого тижня Адміністрація „Свободи” почала розсилку Ювілейного Календаря Альманаха Українського Народного Союзу на 1949 рік. В найбільш диях розсилка замовлених Календарів буде закінчена. При цьому звертається увагу, що незамовлених календарів залишається тільки дуже мала кількість і тому хто хотів би ще набуту цю вартісну книгу, повинен поспішитися зі замовленням. Календар надрукований на високоякісному папері, має двокольорову окладинку та на 224 сторінках містить велику кількість оригінального і різноманітного інформаційного матеріалу. Ціна Календаря — один долар разом з пересилкою.

НА БАЖАННЯ

багатьох покупили адміністрація „Свобода” вже має цього року на продаж

Нові Різдвяні Картки

У ФОРМІ КНИЖЕЧКИ В КОВЕРТАХ

Вони є виготовлені на підставі оригінальних візрів відомого маляра Мירוша. Картки є в п'ятьох кольорах з гарними українськими святочиними побажаннями.

Ціна одної картки 15 центів
Дванадцять карток за \$1.50
Замовлення просимо слати враз з грішми виставляючи понижчий купон.
Имя _____
Адреса _____

УВАГА! — НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦІ!
ОБЕДНАНІЯ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ міста Нью Йорку подає до відома, що
В НЕДІЛЮ, 23. СІЧНЯ (JANUARY 23, 1949)
В САЛІ WASHINGTON IRVING HIGH SCHOOL AUDITORIUM
власноує
ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО
ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТІ І СОБОРНІСТІ УКРАЇНИ
Програма свята буде оголошена пізніше.
Осній запрошуємо всі українські організації міста Нью Йорку взяти активну участь в цьому Святі.
Управа Об'єднаного Коалітет.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Якщо не хочете, щоб ворожа пропаганда бадамутила чужинців в українських справах, переплачуйте:

„УКРАЇНСЬКИЙ КВАРТАЛЬНИК” (на рік доларів 4)
The Ukrainian Quarterly
50 Church Street, Suite 252
New York 7, N. Y.

— і —
„УКРАЇНСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ” (на рік доларів 2)

Піддержуйте наші видання в англійській мові, які правдиво інформують про це!

The Ukrainian Bulletin
50 Church Street, Suite 252
New York 7, N. Y.

ЗВІТ

ЗІ ЖЕРТВ, НАДІСЛАНИХ ДО ЗЛ. У. А. Д. КОМІТЕТУ. (ЗА МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ 1948)

Філадельфія, Па. — Збірка з віча ЗУАДКомітету дн. 3. X. 1948. Зложили: по \$5: д-р В. Галак, Пелагія Гришко, Йосиф Данилович; по 2: О. Шторрин, Д. Слобода; по 1: Р. Карбінник, Д. Кобильник, А. Мельник, М. Волошанський, І. Парашак, М. Кончак, К. Гендей, Т. Костик, О. Леськів, П. Василюк, Вишваній, Ткач, В. Котурлаш, І. Шеґда, Ф. Лоточкий, В. Дупердяк, Данківський, Е. Хомічок, М. Бурій, А. Горохівський, Вишваній, Т. Кошляк, Н. Андрусів; дрібними \$2.05. Разом \$44.05. Ігнат Хромчак \$100; Від. 375 УНС 10; по 5: М. Омелья, І. Банах, П. Савчинський.

Арнольда, Па. — Марія Лехицька \$40; 3 ювілею п. Михайла і Марти Каршневич зложили; по \$5: Кашневич, Лука Пельць, по 3: П. і А. Вислюцькі, Д. і А. Буряк; по 2: Снявський; по 1: М. Романчак, Л. Лехицька, Пельчар, І. Каршневич, К. Мон, Грабцо, М. Пельць, В. Бряк, К. Пельчар, Артман, С. Дмитрів, Т. Пельць, Д. Пельць, решта дрібними. С. Дмитрів \$10, М. Швець 5, І. Лобур 10, І. Комінко 5.

Честер, Па. — Марія Пастушок \$25.

Дженстаун, Па. — І. Куля \$5.

Галілейсбург, Па. — А. Мельник \$5.

Карнегі, Па. — А. Крупа \$5.

Едрі, Па. — М. Бутекоф \$5.

Нью Йорк, Н. Я. — П. Стасюк \$100; В. Пуйда 10, І. Зарицька 5, М. Пасичник 5; укр. Допом. Комітет Бірба, збірка за похорону Анастасії Шура \$22.10; ЗУАДКомітет — збірка з віча 17. X. 1948 \$142.

Лонг Айленд, Н. Я. — П. Ленчук \$4.

Ланкстер, Н. Я. — Тов. Св. Василія, від. 87 УНС \$51.

Рочестер, Н. Я. — Місцевий укр. Допом. Комітет \$200, Р. Шмідт 10, В. Стожох 5.

Бруклін, Н. Я. — Л. Миронік \$5.

Амстердам, Н. Я. — По \$5: С. Гнатківський, П. Дворянин і Марія Вовнянка.

Ричфідд Спрингс, Н. Я. — Сімон Пронко \$5.

Линдгерт, Н. Дж. — Петро Барбук \$10.

Манвіл, Н. Дж. — А. Шегера \$10.

Юніон, Н. Дж. — Марія Нечепір \$10.

Ньюарк, Н. Дж. — По \$1: Катерина Тілька, І. В. Пош, І. С. Мандак і В. Пархук.

Джерзі Сіті, Н. Дж. — По \$25: д-р Л. Мишуга і Дм. Галиччяна на „Фонд Червоної Каліни“, Марія Опіят Фріц \$5.

Рарітан, Н. Дж. — І. Причко \$5.

Гарфілд, Н. Дж. — І. Бойко \$5.

Елізабет, Н. Дж. — Йосиф Буката \$10.

Трентон, Н. Дж. — Михайло Бородай \$15.

Петерсон, Н. Дж. — Микола Федін \$10.

Вилан, Н. Дж. — Фр. Гуф \$5.

Шікаго, Іл. — Сестр. Родж. Пр. Богородиці, від. 216 УНС, з 30-річного ювілею свого існування \$50; зложили: Сестр. від себе \$11.50; по \$5: Д. М. Сіменович, К. Шемердяк, А. Заготиниць, по \$2: В. Заготиниць, П. Шаваля, П. Романюк, П. Круть; по \$1: В. Міськевич, О. Міськевич, А. Грабіньська, Т. Парейчук, А. Паліска, М. Співак, М. Семчишин, О. Станькевич, А. Стефанюк, В. Тимуш, П. Мацак, К. Білик, Р. Білик, Т. Лагода, О. Гавришків, А. Олешук; решта дрібними. — Стефан Хошко \$10, Г. Сенів \$5.

Медісон, Іл. — Гр. Коробій \$5.

Джолет, Іл. — О. Кочан \$10.

Клівленд, О. — Микола Бусько \$10.

Кентон, О. — Скуб'як \$10.

Джирард, О. — Іван Кравець \$5.

Нью Брітен, Конн. — А. Савка \$5.

Тампстон, Конн. — Громада збирала з весілля \$16.50.

Мавнд, Мінн. — Т. Квасний \$5.

Матапан, Масс. — Збірка з весілля п-тва Володиміра і Ксенія Ярош \$50.

Дунді, Міш. — С. Співак \$5.

Дітройт, Міш. — По \$5: А. Бойко і В. Кравець.

Брусес Кросінг, Міш. — Ю. Попко \$5.

Вілмінгтон, Дел. — По \$5: Марія Мальговська і Марія Макнік.

Вунсакет, Р. Ай. — Сестр. Преч. Діви Марії з нагоди 40-річного ювілею \$20.

Кілдер, Н. Дак. — Українська правосл. церква зі свята Покрови Пресв. Богородиці \$33.20 Зложили: Гр. Бурін \$5; по \$2: о. А. Кість, В. Кузьма, М. Куліш, О. Лазоренко, В. Мельник, П. Сергієнко; Харитина Сергієнко, Текля Туз, М. Харченко; по \$1: І. Хруць, А. Гориненко, Н. Павленко, Ю. Пасичник, М. Романишин, Е. Сіроштан, Славиненко, А. Скаченко, І. Скоропій; решта дрібними.

Канада: О. В. Івашко на Платовий Фонд \$50. По \$3: Катерина Лацик, І. Бойчук, В. Махних. По \$2: п-ні Сиска, І. Савчин, Г. Тумчи, Н. Николишин, Г. Хомета, Анна Кулич, Анна Чуйко, М. Терлецький, М. Крембець, Н. Заяць, Т. Коляк, П. Краціля, Р. Кузьма, Г. Сенків, М. Фуке, М. Пеліч, П. Баран, С. Серединський, п-ні М. Лех, Ф. Яновський, Н. Дашкевич, Н. Панчук, п-ні М. Джонкевич, М. Голубець, Катерина Гатлан, В. Назроцький, В. Бурко, Катерина Лацик, п-ні В. Пуни, Гр. Ройко, Ебел Компани Балтімор \$1.50.

По \$1 зложили: Н. Н., Н. Винник, М. Осінчук, Бучак, Ксенія Шоф, С. Харітан, І. М. Сляк, М. Люзак, Т. Голубенний, С. Жигайло, Кат. Сарновська, В. Довгань, Гут, Г. Гаргай, Марія Радевич, І. Сидор, С. Католья, Марія Махно, П. Мітулівський, В. Шабатура, Н. Н., о. В. Боровський, Марія Івашків, М. Марія, Т. Кірилов, М. Федорів, М. Пасичник, С. Кордяк, Д. Коростинський, Ф. Лесів, Марія Киц, В. Матковський, укр. гр.-катол. церква в Мікіз Ракс, Па., Марія Хомин, М. Борух, Г. Солян, Ф. Яновський, О. Кочан, М. Бабій, Т. Колімець, П. Пилипов, Н. Н., Б. Свірський, Н. Процьків, М. Гаврильців, П. Лючків, Т. Танчак, С. Горнат, Д. Бортияк, К. Ших, І. Міхел, П. Зубринський, С. Микита, І. Рогац, Гелен Глабік, Г. Басюк, Л. Сенчишак, П. Пятак, Т. Скоробогатий, С. Сенів, В. Бурак, М. Патерсон, М. Галиш, І. Вишванський, Г. Пилипов, Кореноский, І. Минюк, Н. Н., Т. Белоус, Т. Ковалик, Н. Н., Т. Голубенний, Я. Тарнавський, П. Остапчук, К. Гнатків, М. Мальковський, Ірина Гордінська, Т. Филип, П. Спіляр, А. Похмурський, Ф. Філінг, М. Бабій, Н. Олійник, М. Дичкович, П. Ропіцький, В. Коцюбий, В. Коцюбий, К. Ших, Д. Бортияк, Н. Піндовський, Л. Дологунін, Анна Елтоф, П. Демкович, І. Івасюк, М. Столяр, І. Пастух, Ст. Мамрич, Балабан, Анна Кулич, Ева Репак, Іц Мічон, Василина Хабаба, о. В. Возняк, М. Ратушний, Б.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЯ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Вражіння з вистави „Перехитрили“.

В половині місяця листопада б. р. відіграно в Дітройт оперету Кривиницького „Перехитрили“ і як було заповідано, наша громада добре забавилася, бо вистава вийшла надсподівано добре. Коли пишу, що вистава вийшла надсподівано добре, маю на думці усі ці труднощі, які ставали на перешкоді з різних причин до такої міри, що були моменти, коли здавалося, що справа цілою виставою далі не піде. Проби не клеїлись, то знов не було місяця на проби і тому подібні клопоти. Треба тільки завдячувати нашій режисерці, яка все потішала, що „якось воно буде“. Вкінці вдалося усі труднощі побороти і пильні старання увінчалися успіхом, бо не тільки вистава вийшла добре, але теж прибуло досить грошей на добродійні цілі.

Перед великою грою Дмитро Атаманець в ролі Куки і Лія Косіковський в ролі Дранка. Атаманець, повільний та левий себе і цілою ситуації, створив знаменитий тип хитрого скупаря, якому руки дрожать над кожним гривенником.

Косіковський зачеркнув яскраво характер прудкий, замашистий, хвилями настірливий мов „у вічі тобі штрика“. При добрій характеристики, оскільки вони викликали потішні моменти, за що збирали заслужені оплески, а вершок були їх знаменито виспівані дуети.

Дві молоді пари Степан Луцький в ролі Антона і Надія Віхар в ролі Оршики, а дальше Доня Демрей в ролі Горпини і Михайло Гузеляк в ролі Василя, надавали цілій штуці „туди“, очевидно, можна було б надіятись гарних результатів.

Про такий драматичний кружок повинен подбати заряд „Українського Народного Діму“. Маємо чудову аудиторію, вигідну сцену, модерне освітлення сцени, що аж просять на таку культурну працю. Тому жалко, що такого гуртка при Народному Домі ще досі немає. Молоді нашої повно і така праця привязала б її до своєї громади. Треба тільки, щоб Народний Дім про це подбав.

Слід додати, що перед самою виставою, п-ні Шустакевич промовила до гостей у справі допоміжних українським студентам в Європі та при цій

ся сміливо, грав добре, а ще краще співав. Михайло Гузеляк на пробах дуже журився і одного разу таки почав нарікати: „І як я попав в такий — „денг“?! Я ж не зможу відіграти свою роль так, як вони всі!“ Одне його пильні старання не пішли на марне, бо теж добре грав і дорівняв усім. Вповні урядовою особою в ролі писаря був п. Павло Дуда і хоч це ролія невелика, та за те важна у проблемі цілої штуки і п. Дуда відіграв цю ролю дуже добре. Казимир Олещук в ролі Ничипора був би краще вийшов, коли б не те, що за тихо говорив. Аудиторія велика, сцена простора і його глибоко губився.

До успіху цілої вистави причинились безсумнівно п-ні Марія Сливинська, яка співаком аккомпаніювала на піяні, знаючи цю оперету ще з краю, давала знамениту піддержку усім співаком. З вдячністю додаємо теж, що п-ні Ю. М. Шустакевич, яка була режисеркою цієї оперети і доложила усіх старань, щоб вистава вийшла успішно.

Отсих кілька слів хай будуть щирим признанням і сердечною подякою усім учасникам в цій виставі за їх труд і добро волю. Жалко тільки, що цю оперету ставлено, так би мовити, принагідно, от так, щоб наші товариства збирали гроша до товариської каси. Режисерка справді дібрала добрі сили, але це були люди, які мають в першу чергу зобов'язання у своїх організаціях, тому їх участь була дуже утруднена. Коли б однак ці люди осунували драматичний кружок та давали вистави постійно і грали для самої штуки, а не принагідно для товариської каси, тоді, очевидно, можна було б надіятись гарних результатів.

Про такий драматичний кружок повинен подбати заряд „Українського Народного Діму“. Маємо чудову аудиторію, вигідну сцену, модерне освітлення сцени, що аж просять на таку культурну працю. Тому жалко, що такого гуртка при Народному Домі ще досі немає. Молоді нашої повно і така праця привязала б її до своєї громади. Треба тільки, щоб Народний Дім про це подбав.

Слід додати, що перед самою виставою, п-ні Шустакевич промовила до гостей у справі допоміжних українським студентам в Європі та при цій

роздали сотку студентських „шерів“, кожен в ціні 50 ц. Продажю шерів цього вечера занялись пані: Юльця Войтович, Мирослава Керилюкіна, Марія Градовська, Катерина Ігнатюкова і Анна Наконечна та випродали усі ці шері, зібравши таким чином 50 доларів, які вилано до Товариства Самопомічі в Нью Йорку, яке займається поміж українським студентам на скитальництві. Воно розіслало листи по різних товариствах за збіркою фондів для наших потребуєючих студентів і такі листи вже написали теж до нас до Дітройт.

Громадянини.
БРУКЛІН (Савт), Н. Я.
Пост Като. Ветеранів за будову У. Н. Дому.

У неділю, 24. жовтня, відбулося в нас рідке свято, а це інсталяція нового уряду в місцевім пості Католицьких Ветеранів українського роду. Є це пост ч. 665, ім. Св. О. Ніколая.

Хто досі не був на такій інсталяції, того мусів здивувати загадочний обряд, злучений з таким святом. Тому, що це організація ветеранів, вона зберігає в собі військово-картні і дисципліну. А тому, що це католицький пост, він оснований на строгих релігійних засадах, які походять ще з первісних часів християнства.

На свято прибув повітовий командант Като. Ветеранів, Мр. Тамес Куте. Він відобразив короткі звіт уступаючого команданта й ексекютиви, поцім капеляня о. д-р Д. Гуліня провів молитву. Потім почалася церемонія перебирання обов'язків новобранним урядовцями, при чім кожний склав ритуалом приписану присягу сповняти свої обов'язки і згадував про ці обов'язки. Все те відбувалося при запалених свічках, а по середині стояв на столі хрест. На привітанні членах української громади з Савт Брукліна це робило величезне враження.

Коли новоіменованій командант посту, Василь Музика, перебрав свій уряд, він виголосив промову, у якій привітав членів посту і візав їх до поширення праці на всю громаду. При цій він згадав, що на Савт Брукліні нема ще українського осередка громад-

В РУМУННІ ЗАСУДИЛИ 40 „ВОРОГІВ НАРОДУ“

Букарешт, 17 грудня. Румунський військовий суд проголосив вчора вирок на 40 обвинувачених, засуджуючи їх на кару тюрми від вісім місяців до 25 років. Усіх обвинувачувано в протидержавній діяльності. Між засудженими є багато високих військових офіцерів та визначних діячів.

РОСІІ ПРИБУВ ДО АТЕН

Атени, Греція, 16 грудня. (АП). — До столиці Греції вчора прибув літаком секретар Американської Армії, Кеннет С. Роел. Ціллю його приїзду є бажаючі одержати безпосередні інформації про грецьку боротьбу проти комуністичної загрози.

Після покінчення церемонії відбулася перекуса для членів і гостей, яка сплела усіх у одну родину. Все те відбулося в церковній залі після Служби Божої, що зібраним додавало поважного настрою.
Василь Мисик.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОІХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПІШІТЬ СЕПЧАС!

ПОШУКУВАННЯ

ЧАКІВСЬКИЙ ІВАН,
син Івана і Марти
пошукує своїх рідних і знайомих односельчан з села Чакович, пов. Ружик. Писати на адресу:
TSCHAKIWSKI IWAN
Rayner Construction, Ltd.,
Thessalon, Ont., Canada.

2-ФАМІЛІЙНИЙ ДІМ

Гросерня і Делкатесен
Дуже добра дільниця
2 апартаменти до зайняття
Ціна \$11,000.
Також

ГРОСЕРНЯ-ДЕЛКАТЕСЕН
СКЛЕП М'ЯСАРСЬКИЙ
2 кімнати за склепом, лише \$3,500
Також „Lunchroom“ за \$3,500
і „Tavern“ за \$8,500

200-АКРОВА ФАРМА
Ціна \$2,000.

Також маємо більше фарм різної величини. На продаж або винайм. Якщо хочете купити або продати дім, фарму, чи якийнебудь інтерес — чи виявляти помешкання Зголосіться до:

S. D. Satewich
32 EAST 7th STREET,
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 3-713

АДВОКАТ МИХАЙЛО РАДИК

повідомляє загал, що по довшій державній службі, наново відкрив свою

Адвокатську Канцелярію
де переправдує всякі справи: судові, спадкові, розводні, імміграційні, податкові і т. д. Займається продажем домів і бізнесів.

Вдаватися або писати на адресу:
MICHAEL RODYK
Attorney & Counsellor at Law
45 East 17th Street New York 3, N. Y.
Телефон ALgonquin 4-2090.

Веселість у Вашій Хаті!

Як що хочете веселитись, то без вагання купуйте найновіші рекорди

ZAWADKA'S RECORDS
награні добродійно Лемківською Українською Орхестрою під проводом **СТЕФАНА ЧЕЛАКА**, зза срібного Сіну, Карпатської Верховини України. Рекорди можна купити в Нью Йорку в складі п. ЗАДОРЕЦЬКОГО, п. СУРМАЧА та ГАЛІЦЬКІСЬКОМУ БАЗАРІ. Рекорди різного характеру в інших околених містах.

Також можете замовити Орхестру на різні товариські і родинні okazji, а певно будете вдоволені з музики, котра грає американські та крайові танки. За задоволення ручий!

СТЕФАН ЧЕЛАК
227 Kent Ave. Brooklyn, N. Y.
Phone: EV 4-9401.

ТАРЗАН, ч. 1994. Символ популярності.

WHILE GOMBU, THE SULLEN OUTCAST, LURKED ON THE OUTSKIRTS OF THE CLEARING, TARZAN ENTERED FROM THE OTHER SIDE.

DROPPING FROM THE OVERHANGING BOUGH, JANE RACED TO GREET HER RELIEVED MATE.

AS TARZAN RECOGNIZED HIS OLD FRIEND TANTOR, THE HERD JOINED IN THE JOYFUL REUNION.

ENVOIOUS GOMBU, WATCHING FROM A DISTANCE, DECIDED THAT POSSESSION OF JANE WAS THE SECRET OF POPULARITY WITH HIS HERD.

Коли Гомбу, викинений з череди засівся на окраїнах поляни Тарзан увійшов з другого боку.

Джена зіскочила із звісаючої галузі й побігла на зустріч свого чоловіка.

Коли Тарзан пізнав свого давнього друга Тантора ціла череда зійшла на щасливу зустріч подругів.

Однак заздрисний Гомбу, який здалека приглядався тому, зрозумів, що тайна популярності серед череди полягає в тому, щоб дістати Джену.

ПРАЦЯ

Потрібно ЖІНКИ, у віці 30-40, зі здоровими очима, до шиття при фургач. Не треба досвіду, а треба вміння шити ігою. Платня згідно з умовою. Зголосіться:
Г. КОВЕРДОВИЧ,
434 E. 6th St., New York, N. Y.
Spring 7-3566.

Професійні Оголошення

Dr. E. CHERNOFF
223 — 2nd Ave. (Cor. 14th St.)
N.Y.C. — Tel. GRamercy 7-7697.
Острі й довгоочасні недуги чоловіків і жінок Шкіри, X-Ray, Роздута жила лікуюмо без операції. Переводимо а-налізу крові для супружних дозволяю. Офісний години: в будні 10-7 P. M. В невід: 11-1 P. P.

ІВАН КОВАЛЬЧУК FUNERAL HOME

COMPLETELY AIR-CONDITIONED
ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕПТІ
NEW JERSEY
ЦІННИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСТА ТА НАКРАЩА
У випадку смутку в родині
кличте як в день так і вночі!
JOHN KOWALCHUK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BRegon 4-5131

Comfortable air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Eves 3-5555
OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗБАГАТО

Зв'язки ШАДІТЬ лещо з вашого забезпечення. Ми узаємно пре-красний ЦІЛНЯ **\$150.00** ПОХОРОН на — У випадку смутку в родині кличте:

KAIN MORTUARIES, INC.
Найбільший український погребовий зарядчик в Америці
S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-6648
— or —
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone Biglow 3-8763
225 WEST JERSEY STREET
ELIZABETH, N. J.
Phone: EL 2-3611

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребки на **\$150**
ціні так низькій як —
ОБСЛУГА НАКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занймається похороном в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
Branch Office and Chapel:
707 PROSPECT AVENUE
(Cor. E. 185 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEIrose 5-6878